

**קורס מס': 290.2036, שנה"ל תשע"א 2010/2011 סמסטר א'
סילבוס קורס מיומנויות בין-אישיות: הקשר במפגש הטיפולי
שנה ב' סמסטר א'**

מרכזת הקורס: גבי קרול רביד
מרצים: ד"ר הדס גולדבלט, ד"ר מיכל גרנות, ד"ר אפרת דגן, מר דני פרידלנדר, גבי קרול רביד.

מטרת הקורס:

להכיר ולפתח יכולות ומיומנויות תוך-אישיות ובין-אישיות הנדרשות במפגש המקצועי עם חולים, משפחות ואנשי צוות. קורס זה מהווה מודולה שלישית מתוך שש מודולות בקורס של מיומנויות בין-אישיות.

בסמסטר א' נעסוק בלמידה תיאורטית ומעשית של ההיבטים הבאים:

1. תקשורת בין-אישית והיבטיה המילוליים, הלא מילוליים והרגשיים.
2. היבטים של שוני תרבותי והשפעתו על תקשורת בין-אישית.
3. מודעות עצמית ליכולות ולקשיים האישיים בתהליכי יצירת הקשר הבין-אישית.
4. תרגול טכניקות ראיון ורפלקציה.
5. היבטים של הקשר הטיפולי במצבים שונים (כמו מצבי לחץ ומשבר, התנגדויות, חוסר היענות, תלות, ויצירת קשר לזמן ארוך/קצר).

תכנים:

- רפלקציה
- כתיבת פורטפוליו
- מתן וקבלה של משוב
- התמודדות עם התנגדויות
- זיהוי/אבחון קשת של תגובות (רגשיות, קוגניטיביות, התנהגותיות) הן של עצמי והן של הזולת בסיטואציות מגוונות.
- מיומנויות ראיון
- תקשורת מילולית ובלתי מילולית
- בניית חוזה
- יצירת קשר מתמשך וקשר קצר מועד
- אמפטיה, הזדהות, הכלה, תמיכה, קבלה, כבוד ואמון, חוסר שיפוטיות
- הקשבה אקטיבית ושתיקה
- טכניקות דיבוב
- מגע והומור
- העלאת השערות, אישושן או הפרכתן
- שמירת גבולות
- סיום קשר
- הסיפור האישי והסיפור הרפואי

הערכת הסטודנט:

בחינה בעל פה/בכתב – 50% (הבחינה מבוססת גם על חומר הקריאה שהוגדר כקריאת חובה).
תרגיל אמצע סמסטר – 40%
דו"ח קריאה/מטלות – 10%

- 2 -

• **נוכחות חובה בכל השיעורים!**

הנחיות לדו"ח הקריאה: (על חלק ממאמרי קריאת החובה)

- הבא את תמצית הרעיון המובא במאמר בשניים-שלושה משפטים והתייחס למחשבות שלך באותו הקשר.
- היקף דו"ח קריאה עד עמוד אחד.

הנחיות לתרגיל אמצע סמסטר:

- שכתב ראיון שערכת מלה במלה, שאלות ותשובות כאחד.
- תן/י למרואיין שם בדוי בשכתוב.
- בטור הימני של הטבלה כתוב/י את כל מה שנאמר בצורת דיאלוג של שאלות ותשובות.
- הוסף/י בטור זה גם את התגובות הלא מילוליות של המרואיין.
- בטור השמאלי תאר/י תגובות לא מילוליות שלך, וכן מחשבות ורגשות שעלו בך תוך כדי הראיון.

נתח את הראיון על פי הנקודות הבאות:

1. ניתוח התכנים:

- א. תאר/י את התכנים המשמעותיים שעלו בראיון. הבהר מה למדת על המרואיין כאדם (תפיסות, ערכיו, אופיו, דרכי התמודדות) זהה נושאים מרכזיים (themes) בעולמו של המרואיין. הסבר/י מדוע, להבנתך, נושאים אלו מרכזיים בעולמו.
- ב. הבהר/י מדוע חשוב שכמראיין/מטפל (שמטרתו להכיר את עולמו של המרואיין), תכיר/י היבטים אלו של המטופל.
- ג. העלה/י השערה אחת שעולה מתוך מה שידוע לך עד כה על המרואיין. ציין/י למה חשוב לדעתך לבדוק אותה ונסח/י שאלות, שדרכן ניתן לברר את השערתך.
- ד. נתח/י נושא מרכזי אחד שעלה בראיון בעזרת מאמר אחד באנגלית מכתב-עת בר-שיפוט.

2. ניתוח רפלקטיבי:

- א. תאר/י מהם הרגשות והמחשבות הבולטים שעלו בך בזמן הראיון.
- ב. איך השפיעו רגשות ומחשבות אלו על התנהגותך (על תגובותיך המילוליות והלא מילוליות) במהלך הראיון? הבא/י דוגמאות מהשכתוב.
- ג. איך השפיעו רגשותיך ומחשבותיך על הקשר שלך עם המטופל?

3. ניתוח טכניקת הראיון:

- א. אלו תגובות/שאלות שלך גרמו להעמקת הראיון ולהעלאת תכנים משמעותיים שקודם לכן המרואיין לא ביטא ביוזמתו? תן/י שתי דוגמאות. במידה ולא עלו תכנים משמעותיים בראיון, נתח/י את הסיבה לכך (גורמים התלויים בך, במרואיין, בסביבה).
  - ב. אלו תגובות/שאלות שלך חסמו את המרואיין לפי דעתך? תן/י שתי דוגמאות.
- העבודה תוגש מודפסת ברווח כפול, גופן David גודל 12; שוליים: 2.5 ס"מ מכל צד (עליונים וצדדיים).
  - יש למספר עמודים.
  - אזכור מקורות בגוף העבודה וברשימת המקורות – לפי כללי האזכור של APA מהדורה ששית (2010).
  - בנספחים לעבודה יש לצרף את המאמר, וכן את המשוב שקיבלת מהצופה בראיון.

בהצלחה!!!

- 3 -

רשימת מקורות לקריאה

הערות

א. פריטים המסומנים בכוכבית הם קריאת חובה בקורס.
ב. ליד כל פריט מצוין תחום התוכן הרלוונטי לקורס שבו פריט זה עוסק.

*בנבנישתי, ר. (1984). *האזנה ודיבוב בראיון*. ירושלים: פרסומי בתי הספר לעבודה סוציאלית בישראל, הוצאת אקדמון. עמ' 50-77.
מיומנויות ראיון.

בנימין, א. (1994). *הראיון המסייע*. תל-אביב: ספרית הפועלים, הקיבוץ הארצי.
מיומנויות ראיון.

לזרוס, ר. ולזרוס, ב. (2001). *רגש והגיגן*. חיפה: אוניברסיטת חיפה, זמורה-ביתן.
מהות הרגשות והקשר בינם לבין המחשבות.

מעוז, ב., רבין, ס., כץ, ח. ומטלון, א. (2004). *החולה, הרופא ומה שביניהם: הגישה הבינאישית ברפואה*. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.
פרק ה' – אינטימיות וגבולות.
פרק ז' – "הסיפור" של החולה.
פרק יד' – שימוש בנרטיב (סיפור) ברפואה

מרגלית, א. ועשת, י. (1997). *האדם שברופא, הרופא שבאדם*. תל-אביב: יוזמות הייליגר.
תקשורת בין רופא לחולה.

רוזנהיים, ר. (1990). *אדם נפגש עם עצמו*. ירושלים: שוקן.
*חווה טיפולי, מנגנוני הגנה והתנגדות, תפקידי המטפל, פרידה וסיום.

רוזנהיים, א. ויוכטמן, ק. (2005). *שיח מטופלים*. ישראל: מודן.
על חווית הטיפול.

שנלר, ר. (1984). אמפתיה ותקשורת במפגש הבין-תרבותי. *חברה ורווחה*, ה' (4): 299-316.

שצמן, ח. (1994). *לגעת בכך*. תל-אביב: יוזמות הייליגר.
תקשורת בין אחות לחולה.

*Blazer-Riley, J. (2008). *Communication in nursing*. St. Louis, MI: Mosby.

פרק 1 - תקשורת אחראית, אסרטיבית ואיכפתית בסייעוד
פרק 8 – כבוד
פרק 19 – משוב
פרק 15-הומור

Crawley, L.M., Marshall, P.A., Lo, B., & Koenig, B. (2002). Strategies for culturally effective end-of-life care, *Annals of Internal Medicine*, 136, 637-679.
שוני תרבותי

- 4-

Daudelin, W. M. (1995). Learning from experience through reflection. *Organizational Dynamic*, 24, 36-48.

רפלקציה

Douglas, I. (2002). Reflective practice. In R. Hogston, & , M. P. Simpson (Eds.), *Foundation of nursing practice* (2nd ed.) (pp. 393-426). New-York, NY: Palgrave Macmillan.

רפלקציה

Freshwater, D. (2003). *Counselling skills for nurses, midwives and health visitors*. Maidengead, England; Philadelphia, PA: Open University Press.

פרק 3 – בניית יחסים

פרק 4 – אחזקת היחסים

פרק 5 – סיוע לשינוי

Lynn-McHale, D., & Dearick, J. A. (2000). Trust between family and health care provider. *Journal of Family Nursing*, 6(3), 210-230.

אמון בין משפחות למטפלים

Mechanic, D., & Meyer, S. (2000). Concepts of trust among patients with serious illness. *Social Science & Medicine*, 51, 657-668.

אמון בין מטפל למטופל

O'Kelly, G. (1998). Countertransference in the nurse-patient relationship: A review of the literature. *Journal of Advanced Nursing*, 28(2), 391-397.

העברה נגדית ביחסי אחות-חולה

Peternelj-Taylor, C., & Yonge, O. (2003). Exploring boundaries in the nurse-client relationship: professional roles and responsibilities. *Perspectives in Psychiatric Care*, 39(2), 55-73.

גבולות

Pierson, W. (1998). Reflection and nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 27, 165-170.

רפלקציה

Scott Stilles, A. (2004). Personal versus relational boundaries: Concept clarification and therapeutic interventions. *Journal of Theory Construction & Testing*, 8, 72-80.

גבולות

Tucker, C.M., Herman, K.C., Pedersen, T.R., Higley, B., Montrichard, M., & Ivery, P. Cultural sensitivity in physician-patient relationships. *Medical Care*, 41, 859-870.

שוני תרבותי

Taylor, C. (2003). Narrating practice: Reflective accounts and the textual construction of reality. *Journal of Advanced Nursing*, 42, 244-251.

רפלקציה

- 5 -

Thompson, T. L., Dorsey, A. M., Miller, K. I., & Parrott, R. (2003). *Handbook of health communication*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
תקשורת בהיבטים של בריאות. מחקרי

*Van Servellen, G. (1997). *Communication skills for the health care professional: Concepts and techniques*. Gaithersburg, MD: Aspen Publishers.

פרקים: 2,3,5,7,8,10

מיומנויות בסיס לתקשורת מטפל-מטופל*

תקשורת טיפולית עם חולים במצבי משבר, במצבים מאיימים
תקשורת יעילה עם חולים בעלי תגובות התמודדות נגטיביות